

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ఏకత్రింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకత్రింశః సర్గః ॥

శ్రీరామస్య మాయామయం చిన్నం మస్తకం సందర్శ్య రావణేన సీతాయా
మోహనం

తతస్తమక్షోభ్యబలం లంకాయాం నృపతేశ్వరాః |
సువేలే రాఘవం శైలే నివిష్టం ప్రత్యవేదయన్ || 6.31.1 ||

చారాణాం రావణః శ్రుత్వా ప్రాప్తం రామం మహాబలం |
జాతోద్వేగోఽభవత్ కించిత్ సచివానిదమబ్రవీత్ || 6.31.2 ||

మంత్రిణః శీఘ్రమాయాంతు సర్వే వై సుసమాహితాః |
అయం నో మంత్రకాలో హి సంప్రాప్త ఇతి రాక్షసాః || 6.31.3 ||

తస్య తచ్ఛాసనం శ్రుత్వా మంత్రిణోఽభ్యాగమన్ ద్రుతం |
తతః స మంత్రయామాస రాక్షసైః సచివైః సహ || 6.31.4 ||

మంత్రయిత్వా తు దుర్ధర్షః క్షమం యత్ తదనంతరం |
విసర్జయిత్వా సచివాన్ ప్రవివేశ స్వమాలయం || 6.31.5 ||

తతో రాక్షసమాదాయ విద్యుజ్జిహ్వం మహాబలం |
మాయావినం మహామాయం ప్రావిశద్ యత్ర మైథిలీ || 6.31.6 ||

విద్యుజ్జిహ్వం చ మాయాజ్ఞమబ్రవీద్ రాక్షసాధిపః |
మోహయిష్యావహే సీతాం మాయయా జనకాత్మజాం || 6.31.7 ||

శిరో మాయామయం గృహ్య రాఘవస్య నిశాచర |
మాం త్వం సముపతిష్ఠస్వ మహచ్ఛ సశరం ధనుః || 6.31.8 ||

ఏవముక్తస్తథేత్యాహ విద్యుజిహ్వో నిశాచరః |
దర్శయామాస తాం మాయాం సుప్రయుక్తాం స రావణే || 6.31.9 ||

తస్య తుష్టోఽభవద్ రాజా ప్రదదౌ చ విభూషణం |
అశోకవనికాయాం చ సీతాదర్శనలాలసః || 6.31.10 ||

నైర్మతానామధిపతిః సంవివేశ మహాబలః |
తతో దీనామదైన్యార్థాం దదర్శ ధనదానుజః || 6.31.11 ||

అధోముఖీం శోకపరాముపవిష్టాం మహీతలే |
భర్తారం సమనుధ్యాంతీమశోకవనికాం గతాం || 6.31.12 ||

ఉపాస్యమానాం ఘోరాభీ రాక్షసీభిరదూరతః |
ఉపసృత్య తతః సీతాం ప్రహర్షం నామ కీర్తయన్ || 6.31.13 ||

ఇదం చ వచనం ధృష్టమువాచ జనకాత్మజాం |
సాంత్యమానా మయా భద్రే యమాశ్రిత్య విమన్యసే || 6.31.14 ||

ఖరహంతా స తే భర్తా రాఘవః సమరే హతః |
భిన్నం తే సర్వథా మూలం దర్పశ్చ నిహతో మయా || 6.31.15 ||

వ్యసనేనాత్మనః సీతే మమ భార్యా భవిష్యసి |
విసృజైతాం మతిం మూఢే కిం మృతేన కరిష్యసి || 6.31.16 ||

భవస్య భద్రే భార్యాణాం సర్వాసామీశ్వరీ మమ |
అల్పపుణ్యే నివృత్తార్థే మూఢే పండితమానిని |
శృణు భర్తృవధం సీతే ఘోరం వృత్రవధం యథా || 6.31.17 ||

సమాయాతః సముద్రాంతం హంతుం మాం కిల రాఘవః |
వానరేంద్రప్రణీతేన బలేన మహతా వృతః || 6.31.18 ||

సన్నివిష్టః సముద్రస్య పీడ్య తీరమథోత్తరం |
బలేన మహతా రామో వ్రజత్యస్తం దివాకరే || 6.31.19 ||

అథాధ్వని పరిశ్రాంతమర్థరాత్రే స్థితం బలం |
సుఖసుప్తం సమాసాద్య చరితం ప్రథమం చరైః || 6.31.20 ||

తత్ప్రహస్తప్రణీతేన బలేన మహతా మమ |
బలమస్య హతం రాత్రౌ యత్ర రామః సలక్ష్మణః || 6.31.21 ||

పట్టిశాన్ పరిఘాంశ్చక్రాన్మష్టిన్ దండాన్ మహాయుధాన్ |
బాణజాలాని శూలాని భాస్వరాన్ కూటముద్గరాన్ || 6.31.22 ||

యష్టిశ్చ తోమరాన్ ప్రాసాంశ్చక్రాణి ముసలాని చ |
ఉద్యమ్యోద్యమ్య రక్షోభిర్వానరేషు నిపాతితాః || 6.31.23 ||

అథ సుప్తస్య రామస్య ప్రహస్తేన ప్రమాథినా |
అసక్తం కృతహస్తేన శిరశ్చిన్నం మహాసినా || 6.31.24 ||

విభీషణః సముత్పత్య నిగృహీతో యదృచ్ఛయా |
దిశః ప్రవ్రాజితః సైన్యైర్లక్ష్మణః ప్లవగైః సహ || 6.31.25 ||

సుగ్రీవో గ్రీవయా సీతే భగ్నయా ప్లవగాధిపః |
నిరస్తహనుకః సీతే హనూమాన్ రాక్షసైర్లతః || 6.31.26 ||

జాంబవానథ జానుభ్యాముత్పతన్ నిహతో యుధి |
పట్టిశైర్బహుభిశ్చిన్నో నికృత్తః పాదపో యథా || 6.31.27 ||

మైందశ్చ ద్వివిదశ్చోభౌ తౌ వానరవరర్షభౌ |
నిఃశ్వసంతౌ రుదంతౌ చ రుధిరేణ పరిప్లుతౌ || 6.31.28 ||

అసినా వ్యాయతౌ ఛిన్నౌ మధ్యే హ్యరినిషూదనౌ |
అనుశ్వసితి మేదిన్యాం పనసః పనసో యథా || 6.31.29 ||

నారాచైర్బహుభిశ్చిన్నః శేతే దర్యాం దరీముఖః |
కుముదస్తు మహాతేజా నిష్కూజన్ సాయక్షైర్లతః || 6.31.30 ||

అంగదో బహుభిశ్చిన్నః శరైరాసాద్య రాక్షసైః |
పరితో రుధిరోద్ధారీ క్షితౌ నిపతితోఽంగదః || 6.31.31 ||

హరయో మథితా నాగై రథజాలైస్తథాపరే |
శయానా మృదితాస్తత్ర వాయువేగైరివాంబుదాః || 6.31.32 ||

ప్రసృతాశ్చ పరే త్రస్తా హన్యమానా జఘన్యతః |
అనుద్రుతాస్తు రక్షోభిః సింహైరివ మహద్విపాః || 6.31.33 ||

సాగరే పతితాః కేచిత్ కేచిద్ గగనమాశ్రితాః |
ఋక్షౌ వృక్షానుపారూఢా వానరీం వృత్తిమాశ్రితాః || 6.31.34 ||

సాగరస్య చ తీరేషు శైలేషు చ వనేషు చ |
పింగలాస్తే విరూపాక్షై రాక్షసైర్బహవో హతాః || 6.31.35 ||

ఏవం తవ హతో భర్తా ససైన్యో మమ సేనయా |
క్షతజార్ద్రం రజోధ్వస్తమిదం చాస్యాహృతం శిరః || 6.31.36 ||

తతః పరమదుర్ధర్షో రావణో రాక్షసేశ్వరః |
సీతాయాముపశృణ్వంత్యాం రాక్షసీమిదమబ్రవీత్ || 6.31.37 ||

రాక్షసం క్రూరకర్మాణం విద్యుజ్జిహ్వం సమానయ |
యేన తద్రాఘవశిరః సంగ్రామాత్ స్వయమాహృతం || 6.31.38 ||

విద్యుజ్జిహ్వస్తదా గృహ్య శిరస్తత్సశరాసనం |
ప్రణామం శిరసా కృత్వా రావణస్యాగ్రతః స్థితః || 6.31.39 ||

తమబ్రవీత్ తతో రాజా రావణో రాక్షసం స్థితం |
విద్యుజ్జిహ్వాం మహాజిహ్వాం సమీపపరివర్తినం || 6.31.40 ||

అగ్రతః కురు సీతాయాః శీఘ్రం దాశరథేః శిరః |
అవస్థాం పశ్చిమాం భర్తుః కృపణా సాధు పశ్యతు || 6.31.41 ||

ఏవముక్తం తు తద్ రక్షః శిరస్తత్ ప్రియదర్శనం |
ఉపనిక్షిప్య సీతాయాః క్షిప్రమంతరధీయత || 6.31.42 ||

రావణశ్చాపి చిక్షేప భాస్వరం కార్ముకం మహత్ |
త్రిషు లోకేషు విఖ్యాతం రామస్యైతదితి బ్రువన్ || 6.31.43 ||

ఇదం తత్ తవ రామస్య కార్ముకం జ్యాసమావృతం |
ఇహ ప్రహస్తేనానీతం తం హత్వా నిశి మానుషం || 6.31.44 ||

స విద్యుజ్జిహ్వాన సహైవ తచ్ఛిరో
ధనుశ్చ భూమౌ వినికీర్య రావణః |
విదేహరాజస్య సుతాం యశస్వినీం
తతోఽబ్రవీత్ తాం భవ మే వశానుగా || 6.31.45 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకత్రింశః సర్గః ||